

Amateurkunst verdraagt geen botte bijl

Auteur: Paul van der Zwan - 13/05/2011

De voorbereidingen voor de gemeentebegrotingen 2012 zijn begonnen. Veel gemeenten draaien iedere euro twee keer om. Amateurkunst lijkt een makkelijke bezuinigingspost, maar lang niet alle gemeenten korten op subsidies daarvoor. En als dat gebeurt, gaat het weloverwogen. Want de amateurkunst wordt gekoesterd.

Toneel, zang, popmuziek, volksdans: de amateurkunst ligt velen na aan het hart. Volgens Kunstfactor sectorinstituut amateurkunst beoefenen acht miljoen Nederlanders kunst als hobby. Meer dan de helft doet dat zelfs wekelijks.

Een groot deel van hen vertoont zijn kunsten voor publiek. Vorig jaar waren er 134.000 voorstellingen op zestien duizend verschillende locaties, zowel op bekende podia als in scholen, cafés, zorg- en sociaal-culturele centra. Goed voor zo'n twintig miljoen bezoeken. Daarbij zijn degenen nog niet gerekend die afkwamen op amateuroptredens in kerken, op straten en tijdens festivals.

Geen twijfel dus over de maatschappelijke functie van amateurkunst. Steun ervan zien de meeste gemeenten daarom als hun taak. Die kost geld, en daarmee is ook deze sector onderwerp bij lokale bezuinigingsdiscussies.

Delft: selectief

Dat geldt ook voor Delft. De uitgaven voor kunst en cultuur gaan in deze collegeperiode omlaag van achttien miljoen euro naar vijftien miljoen euro. Dat besluit ging niet zonder slag of stoot, aldus wethouder Milène Junius (CDA). 'Het was een dilemma, maar we moeten over de hele linie bezuinigen, ook op kunst en cultuur. En dus eveneens op amateurkunst.' Delft kiest daarbij voor bezuinigingen op de grote gemeentelijke instellingen; in het geval van amateurkunst geeft de gemeente minder aan De VAK, centrum voor de kunsten. Die organiseert veel cursussen op het gebied van amateurkunst. Op de amateurkunstverenigingen daarentegen wil de wethouder voornamelijk niet bezuinigen.

Hoewel Delft op alle beleidsterreinen minder gaat uitgeven, wil Junius niet spreken van een kaasschaafmethode. 'Dat klinkt te willekeurig. We hebben eerst goed gekeken wat we willen op het gebied van kunst en cultuur.' Daarbinnen is de amateurkunst van belang. Meer dan de helft van de Delftenaren doet eraan. Toneel, muziek en koren zijn het populairst. De amateurkunst legt de gemeente geen windeieren. 'Ze zorgt voor bestedingen, werkgelegenheid en toerisme. En ze maakt de stad aantrekkelijker.' Amateurkunst doet daarnaast haar beoefenaren goed. Junius: 'Het is goed voor je ontplooiing en voor je sociale netwerk. Je wordt er een completer mens door.'

Delft draagt de amateurkunst een warm hart toe. Tegenover de bezuinigingen bij De VAK staan verbeteringsplannen voor de verenigingen. 'Zo stimuleren we verenigingen voor kunst en cultuur om zichzelf te versterken. Bijvoorbeeld door hun netwerk te verbeteren zodat verenigingen gebruik kunnen maken van elkaars expertise en creativiteit.' De gemeente heeft zelfs een projectcoördinator aangesteld die verenigingen helpt externe financiers te vinden voor hun activiteiten tijdens de Week van de Amateurkunst (zie kader).

De gemeente richt zich bij haar steun aan amateurkunst meer op de jeugd dan op ouderen. 'Jong geleerd, is immers oud gedaan. Subsidies om jeugd in aanraking te brengen met kunst en cultuur houden we zo veel mogelijk in stand.'

Bij dat laatste gaat het ook om subsidies voor cursussen bij De VAK, centrum voor de kunsten. Delft streeft er daarentegen naar dat amateurkunstcursussen voor ouderen bij die academie kostendekkend zijn.

De gemeente investeert de komende jaren wel in popcultuur. 'Dat gezien onze relatief jonge bevolking met veel studenten aan de technische universiteit en in het hoger beroepsonderwijs.' En Delft stimuleert de Week van de Amateurkunst met 55.000 euro.

Veendam: de kaasschaaf

In tegenstelling tot Delft laat Veendam alle uitgaven voor amateurkunst onge-moeid. Nog wel, maar ook daar dreigen bezuinigingen. Cultuurwethouder Bert Wierenga (VVD): 'Als de raad akkoord gaat, krijgt de amateurkunst volgend jaar vijftien duizend euro minder.' Want ook Veendam moet snijden in zijn uitgaven. 'Schaven is een beter woord, want alle terreinen worden evenredig gekort. We hanteren dus de kaasschaaf.'

Dat gaat onder meer toneel, theater, operette, harmonie, koren en popgroepen hun exploitatiesubsidie kosten. Daarbij gaat het om bedragen van vierhonderd tot duizend euro per jaar. 'Dat is zo'n beetje onze gehele bezuiniging op amateurkunst, want waarderingssubsidies geven we nauwelijks.'

Wierenga ziet haarscherp het nut van het beoefenen van amateurkunst. 'Velen vinden het prachtig om te doen en om af en toe een voorstelling te geven. En vergeet daarbij niet het belang van de sociale contacten die mensen opdoen bij dergelijke verenigingen.'

Dat alles zal gewoon blijven bestaan, ook na dit jaar, zegt de wethouder. De gemeente heeft vorig jaar een rondje gemaakt langs de diverse amateurkunstverenigingen. Daarbij werd hun gevraagd of ze door het wegvallen van exploitatiesubsidie zouden worden bedreigd in hun bestaan. Wierenga: 'Er was er maar één die haar einde in

zicht zag komen. Maar als je alleen kunt overleven met een geringe bijdrage van de gemeente, moet je je natuurlijk afvragen hoeveel bestaansrecht je nog hebt.'

Het aantal amateurkunstvoorstellingen in Veendam loopt volgens de verenigingen niet terug wanneer de gemeente haar subsidies intrekt. 'De leden zullen wel meer zelf moeten doen. Denk bijvoorbeeld aan het zelf maken van kledingstukken voor voorstellingen.'

Veendam kan dus met een gerust hart bezuinigen op amateurkunst. Wierenga: 'Desondanks zou ik het niet doen als het door de bezuinigen niet hoefde.'

Voerendaal: blijvende steun

Voor de amateurkunst in Voerendaal ziet het er voorlopig goed uit. Wethouder Patrick Leunissen (Democraten Voerendaal) vermoedt dat de bijdragen volgend jaar ongemoeid blijven, net als dit jaar trouwens. Tot zijn opluchting. De amateurkunst is diep geworteld in de Limburgse gemeente. Alle vijf dorpskernen hebben een harmonie- of fanfareorkest. Daarnaast telt de gemeente zo'n tien zangkoren en heeft de schutterij een drumband. Voerendaal draagt er jaarlijks ruim honderdduizend euro aan bij, op een jaarlijkse begroting van ongeveer 24 miljoen euro.

Dat is bepaald geen weggegooid geld, aldus Leunissen. 'Een goed verenigingsleven is het cement van een samenleving. Het voorkomt problemen, bijvoorbeeld met de jeugd. Gaat het goed met de verenigingen, dan gaat het goed met de gemeente.'

Leunissen denkt dat de gemeente de amateurkunst nog wel even kan steunen. 'Voerendaal heeft de laatste jaren het huishoudboekje weer op de rails gekregen. Bezuinigen op bijvoorbeeld gezondheidszorg, sport en kunst en cultuur zijn daarom niet nodig.'

Zelfs als de nood aan de man komt, acht Leunissen de kans klein dat Voerendaal bezuinigt op de fanfare, de harmonie, het zangkoor of de carnavalsvereniging. 'Het verenigingsleven heeft daarvoor te hoge prioriteit. We zullen nog eerder interen op maatschappelijk werk.'

KADER 1

Meezingen tijdens WAK

Meezingen tijdens een open repetitie van het plaatselijk koor? Een workshop fotografie volgen? Een optreden bijwonen van een theatergezelschap? Of rondsuffelen op de amateurkunstmarkt? Grote kans dat dat kan in één van de zestig gemeenten die deelnemen aan de eerste Week van de Amateurkunst (WAK), van 14 tot en met 21 mei. De week wordt op 14 mei feestelijk geopend in Delft. Bij die gelegenheid wordt een speciaal gecomponeerd WAK-lied gezongen. Ook in andere gemeenten zal dit lied te horen zijn.

De WAK wordt georganiseerd door *Kunstfactor*, *sectorinstituut amateurkunst*. Mensen die weinig met kunst in aanraking komen, kunnen er tijdens de WAK kennis mee maken. En amateurkunstenaren kunnen gelijkgestemden leren kennen, wat hun een artistieke impuls kan geven. De hoop is er onder meer op gericht dat uiteindelijk nog meer mensen de amateurkunst gaan beoefenen. Kunstfactor denkt daarmee bij te dragen aan meer participatie, betere leefbaarheid en economische ontwikkeling van de lokale samenleving.

De organisatie van de week kan op lokaal niveau worden uitgevoerd door een samenwerkingsverband van bijvoorbeeld de gemeente, een cultureel- of kunstencentrum of een plaatselijke vereniging. Kunstfactor zorgt voor de landelijke communicatie en voor een sjabloon voor de programmering. Daarnaast heeft Kunstfactor een website waar organisaties zelf hun activiteiten op kunnen plaatsen. Lokale organisatoren zijn overigens vrij bij de vaststelling van hun programma's.

Kunstfactor hoopt het aantal WAK-gemeenten verder uit te breiden. Het streven is dat in 2015 één op de drie gemeenten meedoet aan de Week voor de Amateurkunst.

www.waknederland.nl

KADER 2

Sector ontspringt de dans niet

Het Rijk bezuinigt dit jaar 48 miljoen euro op de cultuurbegroting. Dat bedrag loopt op tot een totaal van 205 miljoen euro in 2014.

Ook gemeenten ontkomen niet aan beknipten op kunst en cultuur: de helft van hen al dit jaar en tot 2016 zelfs zeventig procent van hen. Ook de bezuinigingsbedragen lopen op: in 2011 bezuinigt acht procent van de gemeenten al meer dan tien procent op kunst en cultuur. Tot 2016 groeit dat aantal tot ruim veertien procent van de gemeenten.

Dit blijkt uit *Bezuinigingen van gemeenten en provincies op kunst en cultuur*, een onderzoek van DSP-groep in opdracht van het ministerie van OCW.

Belangrijke overweging van gemeenten om te bezuinigen op kunst en cultuur is dat zij nu eenmaal moeten bezuinigen. Het gaat om vrijwel autonome taken, dat maakt bezuinigen op kunst en cultuur een stuk gemakkelijker.

Binnen de sector kunst en cultuur bezuinigen gemeenten veruit het meest op de bibliotheek. Daarnaast vooral op amateurkunst, cultuureducatie, podium- en andere kunsten. De bezuinigen krijgen vooral vorm door beëindigen of verminderen van subsidies voor structurele activiteiten of voorzieningen. Maar ook de subsidies voor evenementen, festivals en eenmalige projecten moeten er vaak aan geloven.

Daartegenover staat dat gemeenten ook investeren. Bijvoorbeeld in de nieuw- of verbouw van podia, in een nieuwe bibliotheek of in musea.

www.rijksoverheid.nl

Vindplaats: VNG Magazine nr. 10, 13 mei 2011, pagina 12

<http://www.vngmagazine.nl/archief/2305/amateurkunst-verdraagt-geen-botte-bijl>